

Макроекономски движења во Република Македонија во октомври 2003 година

Согласно показателите на економската активност, во октомври 2003 година се остварени релативно успешни резултати во економската сфера. Од посебна важност е што регистрираните позитивни економски перформанси се остварени во услови на задржана ценовна стабилност и стабилен девизен курс на денарот. Непроменетото ниво на трошоците на животот во октомври во однос на претходниот месец придонесе за одржување на ниска просечна стапка на инфлација во првите десет месеци од 2003 година од само 1%. Девизниот курс на денарот беше задржан на стабилно ниво и на крајот на октомври изнесуваше 61,24 денари за едно евро. Притоа, интервенциите на НБРМ на девизниот пазар беа насочени кон неутрализирање на притисоците за депресијација на денарот, кои произлегуваа од повисоката побарувачка за девизи, при што беше реализирана нето-продажба на девизи од страна на НБРМ. Индустриското производство го продолжи растечкиот тренд, така што и покрај исклучително високата споредбена основа од претходниот месец, во октомври беше остварен скроман месечен пораст од 1,7%. Носители на порастот се зголеменото производство на основни метали, како продолжение на позитивните движења од претходниот месец и зголеменото производство на електрична енергија, согласно почетокот на грејната сезона (сезонски фактор). Паралелно со интензивираната производствена активност, надворешно-трговската активност во октомври оствари месечен пораст од 11,9%, при пораст на извозот и увозот на стоки од 6,1% и 15,7%, соодветно. Кумулативно набљудувано, во првите десет месеци од 2003 година, во однос на истиот период од 2002 година, домашното производство е повисоко за 6,8%, а стоковната размена со странство за 18,2% (извозот за 20,9%, увозот за 16,7%).

Во октомври е регистрирано генерално намалување на нивото на каматните стапки во економијата. Исклучок претставува движењето на каматната стапка на институционализираниот пазар на пари (пораст од 0,5 процентни поени), што делумно се објаснува со намалениот обем на тргување со ликвидни средства на овој пазар и поголемиот интерес за директно меѓубанкарско тргување на билатерална основа. Како резултат на преминот од тендер со износи кон тендер со каматни стапки во спроведувањето на аукциите на благајнички записи на НБРМ, дојде до пад на каматната стапка на аукциите на благајнички записи на НБРМ, при што каматната стапка на благајничките записи со рок на достасување од 28 дена од досегашното фиксно ниво од 7% на крајот на месецот се сведе на 6,4%. Притоа, и покрај падот на каматната стапка, зголемената ликвидност условена од буџетската потрошувачка (исплата на доспеаната рата од државните обврзници за старото девизно штедење) и интервенциите на НБРМ на девизниот пазар, детерминираа повисок износ на продадени благајнички записи. Активните и пасивните каматни стапки на банките, исто така, забележаа пад, при поинтензивно намалување на активните во споредба со пасивните каматни стапки. Така, во октомври пондерираната каматна стапка на краткорочен денарски кредит се намали за 0,6 процентни поени и изнесуваше 14,7%, додека пондерираната каматна стапка на тримесечен денарски депозит е пониска за 0,1 процентен поен и изнесуваше 7,3%.

Вкупниот депозитен потенцијал на банките и во овој месец оствари пораст (за 5,2%), набљудувано по рочна, валутна и секторска структура (со исклучок на долгорочните депозити, чие ниво беше речиси непроменето). Имајќи предвид дека депозитите се основа за пораст на кредитната активност на банките, нивниот пораст имаше позитивен одраз врз движењето на вкупните пласмани на банките, кои во октомври остварија месечен пораст од 2%.

Намалувањето на трансакционите депозити, во услови на скроман пораст на готовите пари во оптек, услови намалување на паричната маса М1 во октомври 2003 година за 0,4%. Останатите монетарни агрегати остварија месечен пораст, како резултат на зголеменото краткорочно штедење (во домашна и странска валута), главно детерминирано од приливот на населението врз основа на исплатата на државните обврзници за старото девизно штедење. Така, паричната маса М2 беше повисока за 3,6%, додека паричната маса М4 за 3,3%. Согласно ваквите движења, а во услови на пад на примарните пари (за 3,3%), во октомври процесот на монетарна мултипликација беше зајакнат.